

Magyarok, Álom hava után

Furcsa és borzongató filmet lehet látni a magyar mozikban néhány napja. Magyar alkotásról és komoly, igényes, nem többmilliárdos költségvetéssel készült és nem is enyhén szólva szuperdivatos, agyoncsépelet közhelytémát feldolgozó műről van szó, aminek persze így aztán hivatalos, nagy díjelismerésre a világon a leghalványabb esélye sincs – de különben bánja a fene. Sőt.

Jelképesen sokatmondó, hogy elszakított területen, a trianoni határtól alig 15 kilométerre „amarra”, színmagyar kisvárosban élő rendező produktumát vetítik most a fővárosban – néhány hete kétrészes változatban ment a közszolgálati tévében is –, az meg még inkább, hogy cím és tematika is Magyarországtól elcsatolt vidékről érkezett, enyhén szólva nem véletlenül.

Bicskei Zoltán magyarkanizsai rendező Álom hava című álom-alkotása megrendítő és mélyen elgondolkodtató, elképesztő mélységekbe leásó és minden felelősen érző, magyarként létező magyart megrázni képes film. Eurázsia mélyéből fölparázó álom, Tamási Áronnak Féja Géza által méltatott *Jégtörő Mátyásához* vagy a kiváló erdélyi drámaíró, Kocsis István néhány éve bemutatott, nagyszerű színpadi művéhez, *A fény éjszakájához* hasonlítható. (E sorok írója, meglehet, némi túlzással bár, kicsit még Wajda *Menyegzőjét* is megkockáztatja a nagy elődök sorában.) Magyar relációban az erdélyi gyökerek aligha véletlenek: hosszú-hosszú időn át a transzszilván szellem volt az, amely talán a legérzékenyebben és leg-sajátságosabban, olykor álomszerű, szürreális, Bicskeiéhez hasonló víziókban (is) tudott rezonálni a legnagyobb magyar sorskérdésekre – igényes és felkavaró módon. Úgy, ahogyan most is láthatjuk.

A török hódoltság végén, 1690 decemberében vagyunk, valahol a letarolt, teljesen elnéptelenedett Délvidéken. A valamikor gyönyörű Árpád-kori katedrális maradványai között meghúzódó,

tépelődő-bujdosó-vándorló szegény magyaroknak megjelennek a nagy ősök, Attila és Szent László, Hunyadi Mátyás és IV. Béla, elődeink táltosa és múltunk megannyi démona, és ebből a pokolbujorból örvénylik lassan elénk a magyar fátum és magyar élni akarás félelmetes kérdéskomplexum-özöne. Súlyosan kínzó kérdések és válaszok, gyötrelmek, kételyek, félelmek, bölcsességek. A festői, fenséges romok között ezredévek szellemei susognak, Ady ős Kajánja, az eltévedt keleti lovas és a többiek, csupa nyomások, csupa ősök, csupa hajdani eszelősök. (A Délvidék legmegrendítőbb, valóban festői és fenséges Árpád-kori katedrális-maradványánál, a híres aracsi pusztatemplom romjainál forgatták a filmet.)

A régi magyarok költői szépségű hónapelnevezései – például január: fergeteg hava, május: ígéret hava, június: napisten hava, július: áldás hava, szeptember: földanya hava, december: álom hava – meglepett-meghatott lelkendezésre készítették egyik, különösen aranyos kolléganőmet. Beszédes, igen jelentőségteljes reakció volt: megmutatta, mennyire lehetnek fogékonyak a mai magyarok arra a világra és arra a múltra, amit egy különleges, sajátosságában rendkívüli műalkotás most elénk sugároz. A megmaradás és a nemzeti jövő kérdései (no meg, ne kerteljünk, véres komolyságú nemzetstratégiai dilemmák) az Álom hava látomássorozatai után úgy maradnak meg előttünk, hogy némi dermedtségből kibontakozva, az Úr 2017-ik évének közepéhez közeledve fel kell kiáltanunk: hiszen a világon semmi sem oldódott meg igazán megnyugtatóan 1686 vagy 1690 óta - kik vagyunk, mik vagyunk, mivé lettünk, és legfőképpen: ebben a helyzetben mi lesz, mi lehet velünk Európa végromlásának kezdetén, megedződve bár, de kissé tán törve is...?

Zord magyar idő – december/álom hava –, midőn természet és élet, állatok, emberek leg-

szívesebben csak téli álomba merülnének. Ezt a magyar életsorsvíziót azonban tavasszal mutatják be és májusban - ígéret havában – lehet látni. Úgy lehet, idő-tér koordinátákban végképp nincsenek véletlenek. És bár Bicskei Zoltán filmjének vetítésekor gyaníthatóan nem fognak tömegek tolongani a pénztárak előtt és a Kincsem 300 ezres néző-

száma (nem baj!) körülbelül úgy fog aránylani az Álom haváéhoz, mint az oszmán birodalmi sereg létszáma Kőszeg védőieéhez. Csakhogy oszmán birodalmi sereg már – és még mindig! – nincs, Kőszeg viszont, akárcsak a kitűnő folyóiratnak is nevet adó Aracs temploma: váltig áll, létezik. És magyar.

